

تقدیم به:

علمدار کربلا، حضرت عباس بن علی ابن ابیطالب (ع) که کار را از حسینیه
ابوالفضل (ع) دامغان آغاز نمود؛

و مردمان متدین، سختکوش و فهیم کهن سرزمین دامغان؛

و شهیدان: سید حسن شاهچراغی و سید ابوالقاسم موسوی؛

و حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر سیدرضا تقوی
که این اثر به ارشاد وی بسامان شد.

مرجع / زندگینامه ▲

کاظمینی، میرزاحمد، ۱۳۴۳.

دانشنامه مشاهیر و مفاخر دامغان / به اهتمام میرزاحمد کاظمینی؛ بنیاد فرهنگی، پژوهشی
ریحانة الرسول یزد - تهران: برگ رضوان، ۱۳۸۴.
ج. ۲ (۱۴۸۴ ص.).

ISBN 964-8989-12-5 (دوره)

ISBN 964-8989-10-9 (ج. ۱)

ISBN 964-8989-11-7 (ج. ۲)

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

Mohammad Kazemeini.

ص. ع. به انگلیسی:

۱. دامغان - سرگذشتنامه. ۲. مجتهدان و علما - ایران - دامغان - سرگذشتنامه. الف. عنوان.

۹۵۵/۸۳۲۰۹۲۲

ک ۷ الف / ۲۰۸۷ DSR

۴۲۴۱۱ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

دانشنامه مشاهیر دامغان

②

به اهتمام: میرزا محمد کاظمینی

یزد - ۱۳۸۴ ش

دانشنامه مشاهیر دامغان (جلد دوم)

به اهتمام: میرزا محمد کاظمینی

مشاوران: دکتر ایرج افشار، دکتر حسن ذوالفقاری، دکتر مجید پویان، دکتر مریم علوی
و آقایان: حسین مسرت، حسین معلم

سرپرستان: فاطمه محسن زاده

ویراستاران: امید کارگری، لیلا شمشیری، مریم عظیم، محمدرضا عبدالرحیم پور
مدیر اجرایی مرکز دامغان: محمد مهدی عبدالله زاده
حرفه نگار و صفحه آرا: بتول خاتم زاده
طرح جلد و اسکن تصاویر: عباسعلی نجم آبادی
کارشناس مسئول: حمیده صفاری مقدم
کارشناسان: لیلا شمشیری - مهدیه امامی - مریم تراشی - پیام شمس الدین
خوشنویسی: استاد محمود رهبران

ناشر: انتشارات برگ رضوان

با همکاری بنیاد فرهنگی، پژوهشی ریحانة الرسول (س) یزد

چاپ اول: بهار ۱۳۸۵

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار
بنیاد فرهنگی، پژوهشی ریحانة الرسول (س) است

شابک دوره: ۹۶۴-۸۹۸۹-۱۲-۵

ISBN 964-8989-12-5

شابک ج. ۲: ۹۶۴-۸۹۸۹-۱۱-۷

ISBN 964-8989-11-7

مراکز پخش:

یزد - خیابان امام خمینی - کوچه ابوریحان - شماره ۱۰ تلفن: ۶۲۲۲۹۶۲ - ۶۲۲۲۵۸۲ (۰۳۵۱)

تهران - خیابان انقلاب - فخر رازی - پلاک ۳۲ - تلفن: ۶۶۴۶۴۱۴۱ (۰۲۱)

مشهد - چهارراه شهداء - کوچه شهید خوراکیان - مجتمع تجاری گنجینه کتاب

طبقه اول - فروشگاه دلیل ما - تلفن: ۵ - ۲۲۳۷۱۱۳ (۰۵۱۱)

نشانی سایت اینترنتی:

www.Kazemeini.com, www.reyhane.com, www.reyhanehnews.com

فهرست

- پیشگفتار
- منابع انسانی جامعه (حضرت حجت الاسلام والمسلمین حاج سیدرضا تقوی) هدفه
- پیام آقای دکتر حسن سبحانی بیست و پنج
- مقدمه ای بر مقدمه (حسین معلّم) بیست و هفت
- پیشینه تاریخی شهرستان دامغان سی و سه
- نگاهی به شرایط طبیعی، انسانی و اقتصادی و... سی و نه
- واژه نامه گویش دامغانی پنجاه و سه
- شیوه نامه هفتاد و هفت
- فهرست مدخل ها یکصد و یازده

■ بخش اول: مشاهیر و مفاخر

- ۱/ ۳ الف / ۱۹ پ / ۱۳۱ پ / ۱۸۱ ت / ۱۹۱ ج / ۲۲۳ ج / ۲۶۷ ح / ۲۷۱
- ۲/ ۳۰۷ د / ۳۳۵ ذ / ۳۸۳ ر / ۳۹۷ ز / ۴۲۳ س / ۴۵۱ ش / ۴۸۱

● ص - ض / ۵۳۱ ط - ظ / ۵۶۱ ع / ۵۸۱ غ / ۶۶۷ ف / ۶۷۳ ق / ۷۰۵
 ● ک / ۷۲۱ گ / ۷۸۷ ل / ۷۹۵ م / ۸۰۳ ن / ۹۹۵ و / ۱۰۳۳ هـ / ۱۰۵۹
 ● ی / ۱۰۷۷.

■ بخش دوم: مشاغل و کار آفرینان

۱۰۸۹ □ فهرست مدخل‌ها
 ● الف / ۱۰۹۱ ب / ۱۰۹۲ پ / ۱۰۹۳ ت / ۱۰۹۵ ح / ۱۰۹۶ خ / ۱۰۹۶
 ● د / ۱۰۹۷ ذ / ۱۰۹۸ ر / ۱۰۹۸ ش / ۱۱۰۰ ص / ۱۱۰۲ ط / ۱۱۰۳
 ● ع / ۱۱۰۴ غ / ۱۱۰۶ م / ۱۱۰۶ ن / ۱۱۱۰ هـ / ۱۱۱۱ ی / ۱۱۱۲.

۱۱۱۵ □ تصاویر
 ۱۱۴۳ □ فهرست‌ها
 ۱۱۴۵ فهرست اعلام
 ۱۱۹۱ فهرست جای‌ها، سازمان‌ها و گروه‌ها
 ۱۲۹۷ فهرست شناسه‌ها
 ۱۳۰۷ کتابنامه
 ۱۳۲۱ □ تقدیر و تشکر
 ۱۳۲۳ □ آشنایی با بنیاد فرهنگی، پژوهشی ریحانة‌الرسول (س)
 ۱۳۲۷ □ فهرست آثار بنیاد

آغازین سخن

زمانی که توفیق زیارت و شرف‌یابی به حضور عالم ربّانی و دانشمند معظم، حضرت حجّت الاسلام والمسلمین دکتر سیدرضا تقوی، برایم حاصل گردید و ایشان با تألیفات اینجانب آشنا شدند، پیشنهاد فرمودند در مورد رجال برجسته شهرستان دامغان مجموعه‌ای تدوین گردد. واقعیت آن بود که تا قبل از این پیشنهاد تنها نام دامغان را شنیده بودم و با تصوّر اینکه شهری است با معیارهای مشخص، نخواستم خواست آن عالم بزرگوار را بی پاسخ بگذارم؛ از این رو با تصوّر این که با کمک پژوهشگران و کارشناسان بنیاد فرهنگی، پژوهشی ریحانة‌الرسول (س) می‌توانم در مدّت کوتاهی از طریق منابع مکتوب و اعزام پژوهشگران کار را خیلی زود تمام نمایم، نظر جناب تقوی را پذیرفتم و هفته بعد از این ملاقات که بهار ۱۳۸۲ ش بود وارد دامغان شدم، نخستین ملاقاتم با پژوهشگر وارسته و معلّم فرهیخته، جناب آقای حسین معلّم، در تکیه حضرت ابوالفضل (ع) بود که ایشان مدیریت این مرکز فرهنگی و کتابخانه بزرگ را که به همت ایشان و اعضای هیأت امنای مهیا گردیده، به عهده دارند. یادم هست بعد از این دیدار و جلساتی که

با امام جمعه محترم دامغان، حضرت حجت الاسلام والمسلمین آقای ترابی، و فرماندار وقت داشتم و برخی منابع و کتاب‌های مربوط به دامغان را مطالعه کردم، دانستم تدوین دانشنامه مشاهیر و مفاخر دامغان کاری است کارستان و اقدامی است بزرگ که علاوه بر این که نیاز به زمان دارد، می‌بایستی تخصصی جانانه انجام داد تا این کهن دیار را نخست شناخت و مردمان این سامان را درک کرد، آنگاه به شرح احوالات رجال دامغان پرداخت.

آری، دامغان شهری است که میترا (نام پیامبری) در آن به دنیا آمده و علاوه بر پیشینه شش هزار ساله، از بخت خوش مردمان دامغان، پیام پیامبر آخرالزمان به وسیله سفیرانش به این شهر رسید و اگر این مسأله را نیز بیفزاییم که برخی از اولیا، خصوصاً دو سه تن از ائمه هدی (ع) از این مسیر عبور کردند، حضرت ثامن الائمه امام رضا (ع) در آهوان قومس آن قصه شگفت را دارد که مردمان منطقه آن را شنیده‌اند و می‌دانند و این که از این مسیر به پیر حق و ولایت پور رسید و آن حدیث شگفت سلسله الذهب را در آنجا بیان فرمود و قولی است که حضرت جواد (ع) از این شهر گذشته است و دیگر آن که آنگاه که طبرستان فتح می‌شد، مسیر طبرستان از دامغان، سمنان و بسطام بوده است که سه مسیر در کنار یکدیگر به طبرستان و گرگان می‌رسد و می‌دانیم که امام حسن مجتبی (ع) در فتح گرگان شرکت داشت و ای بسا که قدم آن بزرگ گرامی به این خاک پاک رسیده باشد. این است که پیوسته از این شهر و این منطقه اولیای خدا برخاسته‌اند. با این توصیف دامغان و فضای معنوی و علمی آن چنان برایم زیبا جلوه کرد که عاشق این دیار و مردمانش گردیدم و در سفرهای متعددی که به دامغان داشتم، حظ وافر از این معنویت برده و از علم مردمان دامغان بهره جستیم و به خود بالیدم که در این دیار با ارزش می‌توانم اثری از خود به جای بگذارم و این تحفه ناچیز را به مردمانی بلند همت، فهیم، شجاع، شهیدپرور، عالم‌پرور و مهربان پیشکش نمایم.

و اما نگارنده می‌داندست که تمامی هزینه‌های طرح را باید شخصاً پردازد، چون علی‌الظاهر استنباط اینجانب چنین بود و آخر الامر هم چنین شد و از هیچ حمایت دولتی و غیردولتی برای بسامان شدن طرح بهره نجستم. پس از راه‌اندازی دفتر دانشنامه مشاهیر و مفاخر دامغان نیاز به فردی به عنوان مسؤول مرکز دامغان داشتم که با بررسی و مطالعه در مورد فعالان اجتماعی دامغان بنا به پیشنهاد مقامات اجرایی شهرستان و مشخصاً تأکید جناب آقای حسین معلّم به جناب آقای عبدالله زاده رسیدیم. انسان مهربان، فاضل و فعالی که پس از پیشنهاد حقیر، لطفشان شامل حال اینجانب شد و مسؤولیت مرکز دامغان و محوریت هماهنگی با افراد و نهادهای

دولتی را پذیرفته و شبانه‌روز بدون داشتن انتظاری، وقت گذاشتند تا مداخل و منابع شناسایی و برای تدوین مرکز تهران مدارک ارسال گردد همزمان با دفتر دامغان، پژوهشگران دفتر بنیاد در یزد و تهران نیز مشغول استخراج منابع مکتوب و دست‌نوشته‌ها گردیدند که به لطف خدا حاصل تلاش ۲۲ ماهه تقدیم می‌گردد.

□ معیارهای گزینش

✓ ۱- گروه علمای دینی:

الف - امامزادگان دارای نسب‌نامه معتبر، ب - مقام عالی علمی، فقهی و اجتهادی، پ - برجستگی تدریس، ت - امام جمعه شهر، شهرستان و استان، ث - اشتها، ج - تألیف، چ - نمایندگان مجلس خبرگان، ح - فقهای شورای نگهبان، خ - روحانیان صاحب مقام در شغل‌های قضاوت، د - ذکر نام آنها در کتب رجال و علما.

✓ ۲- گروه رجال تاریخی و سیاسی:

الف - اشتها، ب - فعالیت‌های مستمر سیاسی و اجتماعی، پ - نمایندگان مجلس سنا، شورای ملی و شورای اسلامی، ت - استانداری، ث - سفارت و کارداری، ج - ذکر نام آنها در کتب تاریخی و سیاسی.

✓ ۳- گروه شاعران و نویسندگان:

شاعران: الف - صاحب سبک بودن، ب - داشتن اشعار پُرمایه و قوی، پ - صاحب دیوان بودن، ت - ذکر نام آنها در تذکره‌های مهم، ث - اشتها ادبی، ج - مقبولیت بویژه نزد استادان ادب. نویسندگان: الف - اشتها، ب - صاحب سبک و نثر قوی، پ - ذکر نام آنها در کتاب‌ها، کتابشناسی‌ها و کتب معتبر ادبی، ت - تألیف بیش از دو کتاب معتبر و ارزنده به تأیید صاحب‌نظران.

✓ ۴- گروه ورزشکاران:

ورزشکاران باستانی: الف - اشتها، ب - فتوت و جوانمردی، پ - ثبت‌نام در کتب. ورزشکاران کنونی - مردان: الف - کسب مقام اول تا سوم آسیا، المپیک و جهانی.

وزشکاران کنونی - زنان: الف - کسب مقام اول تا سومی آسیا، المپیک و جهانی، ب - کسب مقام اول در ایران.

احیاگران و بنیانگذاران سبک و مکتب جدید ورزشی در یزد.

✓ گروه هنرمندان:

خوشنویسان قدیم: الف - اشتهار، ب - ذکر نام و اثر آنها در کتب خوشنویسی و هنری.
خوشنویسان جدید: الف - صاحبان مدرک دوره‌های ممتاز و فوق‌ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران.

نقاشان قدیم: الف - اشتهار، ب - ثبت نام و اثر آنها در کتب هنری و نقاشی.
نقاشان جدید: الف - اشتهار، ب - صاحب سبک بودن، پ - تدریس، ت - مدرک هنری.
صنایع دستی: الف - اشتهار، ب - ذکر نام و اثر آنها در کتب هنری، پ - تأیید سازمان صنایع دستی یزد.

سینماگران و عکاسان: الف - کسب مقام اول در سطح کشور، ب - اخذ رتبه و جایزه جهانی، پ - تألیف.

موسیقی و آواز: الف - اشتهار، ب - ذکر نام آنها در کتب هنری، پ - تأیید صاحب نظران.
معماران سنتی: الف - اشتهار، ب - ذکر نام و اثر آنها در کتب تاریخی و هنری.
معماران جدید: الف - اشتهار، ب - تألیف، پ - مقام علمی.

نگارگری و پیکرتراشی: الف - اشتهار، ب - ذکر نام و اثر آنها در کتب تاریخی و هنری.
هنرپیشگان: الف - اشتهار، ب - بازی در فیلم‌های مطرح، کسب جوایز از جشنواره‌های ایران و جهان.

تردستی، آکروبات: الف - اشتهار.

✓ گروه مبتکران:

الف - ثبت اختراع یا نوآوری و ابتکار ارزنده، ب - ارائه طرح‌ها و رساله‌های علمی معتبر، پ - کسب مقام کشوری از جشنواره‌های معتبر مانند خوارزمی و...، ت - تأیید سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی یزد.

✓ ۷- گروه برگزیدگان علمی و المپیادها:

الف - کسب مقام اول کشوری و اول تا سوم جهانی، پ - کسب رتبه و یا اخذ جایزه و تقدیرنامه از المپیادهای جهانی و کشوری.

✓ ۸- گروه دانشمندان:

الف - اشتهار، ب - مقام علمی و دانشگاهی برجسته، پ - تألیف، تحقیق، پژوهش و نگارش رساله علمی، ت - ذکر نام آنها در کتب تاریخی و علمی.

✓ ۹- گروه رجال اجتماعی، اقتصادی:

الف - اشتهار، ب - فعالیت‌های مستمر و شاخص و کلیدی در امور اقتصادی، اجتماعی، پ - ذکر نام آنها در کتب برجسته اجتماعی، اقتصادی، ت - نیکوکاران و واقفان برجسته، ث - حقوقدانان مشهور، ج - بازرگانان نام‌آور.

✓ ۱۰- گروه رجال فرهنگی:

الف - اشتهار، ب - فعالیت‌های مستمر در امور فرهنگی، پ - ذکر نام آنها در کتب معتبر فرهنگی.

✓ ۱۱- گروه صنعتگران و اصناف:

الف - اشتهار، ب - ذکر نام آنها در کتب هنری و تاریخی، پ - نوآوری و ابتکار، ت - آغازگری یک حرفه، ث - مهارتی که باعث شهرت آنها شده باشد.

✓ ۱۲- کارگران و کشاورزان:

الف - کسب مقام اول در سطح کشور، ب - نوآوری و ابتکار.

✓ ۱۳- نظامیان و رزمندگان جنگ:

الف - سرداران، ب - فرماندهان نظامی و فرماندهان گردان و تیپ در جنگ تحمیلی، فعالان جبهه و جنگ، پ - پدران شهید.

✓ ۱۲- گروه نام‌آوران شهرستانها:

شامل همه موارد فوق به اضافه اشتهار در محل. افراد این گروه حتماً باید اهل همان شهرستان باشند.

✓ ۱۵- استادان و مدرّسان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی:

الف - صاحب تألیف بودن، ب - نوآوری علمی یا پژوهشی، پ - تدریس دانشگاهی در حدی که زبانزد جامعه دانشگاهی باشند، ت - پیشکسوت در یکی از رشته‌های دانشگاهی.

✓ ۱۶- پزشکان:

الف - تألیف، ب - اشتهار علمی در جامعه پزشکی، پ - آغازگر یا پیشکسوت در یکی از رشته‌ها و شاخه‌های پزشکی در یزد.

✓ ۱۷- عارفان و صوفیان:

الف - اشتهار. ذکر نام در کتب معتبر عرفانی و تصوّف.

همانگونه که گذشت با توجه به این معیارها، شرح احوال و آثار نام‌آوران تهیه و تدوین گردیده است، اما نکته‌ای که باید به آن توجه داشت آن است که انتخاب نهایی اسامی نام‌آوران با نظر و مسؤولیت نویسنده این سطور بوده است که با ملاحظه جمیع جهات، درباره درج شرح احوال افراد به تصمیمی نهایی دست یافتم.

سپاسگزاری و قدردانی

نخست، از خداوند مَنان سپاسگزارم که این توفیق را به بنده کمترین خود بخشید تا نام گروهی از بندگان ایزد یکتا را در کتابی گرد آورم، نام‌هایی که برخی از آنها استوانه‌های شریعت مصطفوی در روزگاران گذشته و معاصر بوده‌اند و گروهی دیگر که در زمره خدمتگزاران مسلمین به شمار می‌روند. البته چون گل و خار در بوستان یافت می‌شود نام برخی از افراد که مفید به حال جامعه اسلامی نبوده‌اند نیز در کنار نام بزرگان تقوی و فضیلت قرار گرفته که از این بابت باید عذرخواه این بزرگان بود، زیرا ترتیب الفبایی دانشنامه چنین اقتضا می‌کرد وگرنه:

دانشنامه مشاهیر مفاخر دامغان

میان ماه من تا ماه گردون
تفاوت از زمین تا آسمان است!

بر خود لازم می‌دانم از عزیزانی که در هر مقطعی از کار مرا مورد لطف و عنایت خویش قرار دادند؛ سپاسگزاری نمایم؛ از جمله از:

— حضرت حجّت الاسلام والمسلمین تقوی که مرا با این سرزمین آشنا و تشویق به تدوین این مجموعه نمودند و مقدمه‌ای زیبا در آغاز دانشنامه ارائه فرمودند.

— جناب آقای دکتر حسن سبحانی، نماینده محترم دامغانی، که در تمام مراحل کار با آغوشی باز پذیرای حقیر بودند و بر من مَنّت نهاده و دانشنامه را با مقدمه خویش زینت بخشیدند.

— پژوهشگر، معلّم وارسته و انسان فرهیخته، جناب آقای حسین معلّم، که از تذکرات و هدایت مستمر ایشان بهره‌مند گردیدم.

— نویسنده و محقّق ارجمند، جناب آقای دکتر حسن ذوالفقاری که با در اختیار گذاشتن برخی منابع نقش مهمی در تدوین دانشنامه ایفا نمودند و نکته نظراتشان راهگشای اینجانب بود.

— نویسنده و پژوهشگر پرتلاش، ایرج افشارسیستانی، که با ارسال ده‌ها کتاب، گامی مؤثر و در خور تقدیر جهت غنای این دانشنامه برداشتند.

— مدیریت دفتر دانشنامه مشاهیر دامغان، جناب آقای عبداللّه‌زاده، که شبانه‌روز با همتی بلند کار شناسایی مداخل و تکمیل پرونده‌ها را به عهده گرفتند.

— مدیران محترم شهرستان، فرمانداری محترم جناب آقای دانایی و معاون محترم فرمانداری آقای علی‌اصغر مجید، کارشناسان فرهنگی و اجتماعی و مسؤولان دفتر فرمانداری دامغان.

— جناب آقای محمّد فاضلی، مدیریت محترم اجرایی بنیاد ریحانة‌الرسول (س)، سرکارخانم فاطمه محسن‌زاده، مدیر پژوهشکده بنیاد و سرویراستار این مجموعه و سرکارخانم بتول خاتم‌زاده، مدیر اجرایی انتشارات ریحانة‌الرسول (س) که تلاشی وافر داشتند و پژوهشگران آقایان: حسین مسرت، پیام شمس‌الدّینی، کاظم دهقانیان و خانم حمیده صفّاری

سخن پایانی

خداوند یکتا را شکرگزارم که بعد از دو سال و نیم تلاش شبانه‌روزی، سرانجام این کاروان به سرمنزول مقصود رسید و اکنون که در ایّام مبارک دهه فجر این مقدمه نوشته می‌شود، آرزویی که دست‌نیافتنی می‌نمود صورت تحقّق به خود گرفته است. با این همه، این بنده با وجود تلاش فراوانی که برای کمال یافتن دانشنامه انجام گرفته پذیرای نظرات اصلاحی همه کسانی هستم که

بر بنده منت گذاشته و نظرات ارزشمند خود را به صورت کتبی یا شفاهی در میان بگذارند تا در چاپ‌های بعدی اصلاحات مورد نظر آنها اعمال گردد.

همچنین ممکن است که نام برخی از معاریف و مشاهیر در دانشنامه نیامده باشد، یکی از علت‌های این امر همچنانکه قبلاً تشریح گردید، خودداری برخی از افراد بود که با وجود تقاضاهای مکرر بنیاد حاضر به ارسال شرح احوال خود نشدند و دانشنامه را از نام‌گرامی خود محروم ساختند، امیدوارم این عزیزان در تصمیم خود تجدیدنظر کرده و شرح احوال خود را ارسال کنند تا در بخش تکمله دانشنامه درج گردد.

هم اکنون که کار را برای چاپ نخست مهیا کرده‌ام، بر مردم این سامان که عاشق ایران، اسلام و ولایتند درود می‌فرستم و این مقدمه را به نام شهیدان موسوی، سیدحسن شاهچراغی و سایر شهدای انقلاب اسلامی به پایان می‌برم. امیدوارم بار دیگر توفیق الهی همراه این بنده کمترین شود تا بتوانم خدمت دیگری به جامعه فوّهنگ کرده، دین خود را به مردم حق‌گزار و سپاسمند کشورمان ادا نمایم.

والسلام علی من اتبع الهدی

میرزا محمد کاظمینی

یزد - بهار ۱۳۸۴ ش